

PAGEO

PALLAS ATHÉNÉ GEOPOLITIKAI ALAPÍTVÁNY

World Economic Forum 2017

PAGEO

PAGEO Kutatóintézet - POLICY BRIEF – 2017. 01. 26.

2017-ben január 17-20. között tartották a Világgazdasági Fórum (World Economic Forum) 47. éves találkozóját a svájci Davosban, melynek fő tematikáját az alkalmazkodni képes és felelős vezetés adta. A rendezvényen mintegy háromezer résztvevőt fogadnak, nagyrészt politikai vezetőket, az akadémiai szféra, gazdasági, pénzügyi, üzleti területek, valamint kutatóintézetek képviselőit a világ minden tájáról több mint 100 országból.

- **Theresa May** brit miniszterelnök a Brexittel kapcsolatban **Nagy-Britannia növekvő globális szerepéről beszélt** és a globalizáció pozitív jellemzőire hívta fel a figyelmet.
- Egyes európai politikusok, mint **Mark Rutte holland miniszterelnök bírálta az EU intézményeit** és rámutatott a reformok szükségére.
- **Martin Schultz** az Európai Parlament elnöke arra **figyelmeztetett, hogy az EU hatékony működése és fennmaradása mindannyiunk érdeke**, ezért közösen kell megoldást találni a problémákra.
- **Xi Jinping** a Kínai Népköztársaság elnökei közül **elsőként vett részt személyesen is** az eseményen. Beszédében kiemelte, hogy **Kína a világgazdaság motorja, a jövő nagyhatalma, elkötelezett a világgazdaság intézményeinek és működési szabályainak a megőrzésében**. Szerinte a világ **vezető** nélkül maradt, és ezt a **pozíciót** az idők szavát pontosan értő **Kína fogja betölteni**.
- **Joe Biden** leköszönő amerikai alelnök arra figyelmeztetett, **a populizmus, erőltetett nacionalizmus és az elzárkózás háborúhoz vezetnek**.
- Az **IMF** legújabb gazdasági előrejelzése **szerint a feltörekvő piacok helyett a gazdaság motorjai 2017-18-ban Európa, az USA, Japán és Kína lesznek**.
- A találkozó egyik fókuszában **az új amerikai elnökség** volt: vegyes érzelmekkel, de mindenki kíváncsi az eljövendő időszakra, mely akár egy **új világrend kezdetét is jelentheti**.
- **Oroszország** gazdasági növekedésre számít, **a külföldi közvetlen tőkebefektetések beáramlásának újraindulására bízott**. Bár a szankciók eltörlésére idén még nem igazán lehet számítani, **a rubel stabil, és az olajárak is növekedni kezdtek**.
- Az esemény kiemelt figyelmet fordít a **4. ipari forradalom** gazdasági hatásaira: ez a jövőben **minden iparágat és munkahelyet érinteni fog**, alapvető társadalmi és politikai hatásai lesznek. A legfontosabb innovációkat a mesterséges intelligencia fejlődése és a digitális innováció fogja jelenteni a jövőben.
- A munkaerőpiaci kihívásokra három megoldási javaslatot fogalmaztak meg: a **gyakornoki programok** kiszélesítését, az **élethosszig tartó tanulást** és a **munkavállalói jogok érvényesítését** minden területen.

Európa problémái

Noha a davosi találkozón Európa jövője és az ezzel kapcsolatos kihívások a kezdetektől a figyelem középpontjában álltak, számos vezető politikus nem vett részt a rendezvényen, mint például Angela Merkel német kancellár, vagy Jean-Claude Juncker, az Európai Bizottság elnöke. A megjelentek közül a legnagyobb várakozás **Theresa May** brit miniszterelnök beszédét előzte meg, akinek a Brexittel kapcsolatos álláspontját a politikai és az üzleti elit részéről nagy érdeklődés kísérte. Valójában a miniszterelnök beszéde sok újdonságot nem árult el a Brexit stratégiájával kapcsolatban, viszont egyértelműen **állást foglalt a globalizáció mellett és Nagy-Britannia globális szerepének megerősítéséről beszélt**. Ehhez azonban a politikusok és az üzleti élet vezetői részéről is nagyobb együttműködést remél, hogy a globalizáció új korszaka valóban pozitív eredményekkel járjon a társadalom nagy része számára.¹

¹ Davos 2017: Prime Minister's speech to the World Economic Forum. Speech, gov.uk. 19 January 2017
<https://www.gov.uk/government/speeches/davos-2017-prime-ministers-speech-to-the-world-economic-forum> (2017.01.23)

² ELLIOTT, Larry: Philip Hammond blames Tony Blair for Brexit vote. The Guardian, 20 January 2017
<https://www.theguardian.com/business/2017/jan/20/philip-hammond-tony-blair-brexit-davos-immigration> (2017.01.23)

³ WEARDEN, Graeme: Davos 2017: Soros says UK in denial over Brexit, and May won't last – Day Three as it happened.

A brit pénzügyminiszter **Philip Hammond** a Brexitért Tony Blair kormányát tette felelőssé, aki a közép- és kelet-európai államok uniós csatlakozása után nem volt hajlandó átmeneti korlátozásokat bevezetni a bevándorlókkal kapcsolatban. Véleménye szerint pedig egyértelműen az ennek következtében kialakuló **bevándorlás-ellenes hangulat számlájára írható a Brexit**. Hammond szerint a folyamat negatív hatása a brit gazdaságban érezhető, 2017-ben ezért csupán 1,5%-os gazdasági növekedésre számít.²

London polgármestere Sadiq Khan arra figyelmeztetett, hogy a Brexit a briteknek és az EU-nak sem jó, mivel a Nagy-Britanniát elhagyó vállalatok aligha fognak a kontinensre települni, inkább az Egyesült Államokat választják. A szigetországnak pedig a közös európai piachoz való hozzáférése továbbra is alapvető érdeke.³

A német pénzügyminiszter elsősorban Theresa May londoni nyilatkozataira reagált, amelyben a brit kormányfő, hogy az országba vonzza a befektetőket kilátásba helyezte a jelentős adócsökkentést arra az esetre, ha Brexit tárgyalások eredménytelenül végződnenek. Wolfgang Schäuble szerint valódi globális gazdaságként Nagy-Britanniának ezentúl is be kell tartania a nemzetközi megállapodásokat így többek között nem válhat adóparadicsommá sem.⁴

A Brexit mellett az EU válsága is központi téma volt. A holland miniszterelnök Mark Rutte azon véleményének adott hangot, hogy az európai szuperállam eszménye megbukott, Brüsszelnek tisztelnie kell a tagállamok szuverenitását és a Brexit tapasztalatainak fényében a tagállamok

The Guardian, 19 January, 2017

<https://www.theguardian.com/business/live/2017/jan/19/davos-2017-theresa-may-addresses-the-world-economic-forum-business-live?page=with:block-5880a0f0e4b00b8fc2ae2452#block-5880a0f0e4b00b8fc2ae2452> (2017.01.23)

⁴ BAIRD, Roger: Davos 2017: German finance minister Schäuble warns UK against becoming a low tax haven. International Business Times, January 19, 2017
<http://www.ibtimes.co.uk/davos-2017-german-finance-minister-schauble-warns-uk-against-becoming-low-tax-haven-1601989> (2017.01.23)

közötti szabad mozgás is felülvizsgálatra szorul.⁵ Martin Schultz az Európai Parlament elnöke élesen bírálta Rutte kijelentéseit, szerinte a tagállamok vezetői nem vállalva a felelősséget döntéseikért, a problémákért Brüsszelt kiáltják ki bűnbaknak. **Schultz úgy látja, hogy globális téren az európai államok önállóan képtelenek a versenyre, ezért az EU fennmaradása mindnyájunk közös érdeke.** Frans Timmermans, az Európai Bizottság alelnöke szerint a középosztály frusztráltsága tekinthető felelősnek a populizmus és az unió ellenesség felerősödése miatt, így az európai intézmények bírálata a politikusok részéről csak negatív következményeket eredményezhet.⁶

Pietro Parolin kardinális, a Vatikán külügyminisztere szintén az európai egységnek a kontinensre gyakorolt pozitív hatásait méltatta, viszont szerinte a fiatalabb generáció annak valódi jelentőségét nem is látja át. A migráció pedig elsősorban arányainál fogva okoz problémát, melyek megoldása érdekében az együttműködés nélkülözhetetlen.⁷

Xi Jinping: Kína a világ élén?

A 2017-es davosi World Economic Forum egyik legjelentősebb beszéde Xi Jinpinghez köthető, aki a Kínai Népköztársaság elnökei közül elsőként vett részt személyesen is az eseményen, tovább növelve ezzel előadása jelentőségét. Beszéde azért is fontos, mert egyértelműbben fogalmazta meg Kína jövőbeni viszonyát és elképzeléseit a fennálló világrenddel kapcsolatban. Tette ezt úgy, hogy beszéde az amerikai elnökválasztásból nyertesként kikerült Donald Trump várható politikájának a folyamatos reflexiója volt. Xi üzenete egyértelmű volt: Kína bejelentkezett a világ vezető szerepére.

Xi előadásának a tartalma több logikai elemre bontható. Első, markáns üzenete, hogy **Kína a világgazdaság motorja, a jövő nagyhatalma.** Az elnök beszédében felhívta a figyelmet arra, hogy – a kedvezőtlen világgazdasági környezet ellenére – 2016-ban a kínai gazdaság 6,7%-kal növekedett. Kína kilátásai kiválóak ahhoz, hogy a világ vezető nagyhatalma legyen, különösen, ha a **fejlődő országok első számú képviselőjeként** tud fellépni. Beszédében utalt arra, hogy a világgazdaságban egy alapvető fordulat megy végbe: a korábbi gazdasági központok jelentősége halványul és fejlődő országok szerepe dinamikusan növekszik (2016-ban a fejlődő országok adták a globális növekedés 80%-át).

A beszéd második fontos üzenete, hogy **Kína egy status quo hatalom a világgazdaságban.** Bár sokan kritizálják Kínát, hogy célja a világgazdaság rendjének a felborítása, Xi elnök többször is hangsúlyozta, hogy az ázsiai ország **elkötelezett a világgazdaság intézményeinek és működési szabályainak a megőrzésében.** A kínai elnök kiemelte, hogy bár a globalizációt ma sokan problémaként azonosítják – amely többek között tetten érhető a Brexit és az amerikai elnökválasztás eredményében is – valójában ez egy olyan globális trend, amelyet nem lehet visszafordítani. A globalizáció és a szabad kereskedelem ráadásul nagyban hozzájárult a globális szegénység csökkentésében, amelynek egyik legnagyobb nyertese éppen Kína. A világ sok gondjáért szerinte nem a gazdasági globalizáció a

⁵ GUTTERIDGE, Nick: NO MORE SUPERSTATE' Dutch PM says ever-closer union 'dead' and urges free movement reform. Express, January 19, 2017 <http://www.express.co.uk/news/politics/756279/European-Union-Dutch-PM-Mark-Rutte-Martin-Schulz-ever-closer-union-free-movement> (2017.01.23)

⁶ PARKER, Ceri: This double game is destroying us' – EU strikes back at its critics in Davos. World Economic Forum,

19 January 2017

<https://www.weforum.org/agenda/2017/01/european-union-strikes-back-critics-davos> (2017.01.23)

⁷ Cardinal Parolin speaks at World Economic Forum in Davos. Vatican Radio, 19. 01. 2017 http://en.radiovaticana.va/news/2017/01/19/cardinal_parolin_speaks_at_world_economic_forum_in_davos/1286813 (2017.01.23)

felelős, hanem a nemzetközi pénzügyi válságokat kiváltó profithajszás, valamint a globális pénzügyi rendszer alacsony szabályozottsága. Xi hangsúlyozta a **nemzetközi egyezmények fontosságát** (pl. a Párizsi Klímaegyezmény betartását), és elítélte a kizárólag nemzeti érdeken alapuló politizálást. Mindez kettős kritika volt az USA számára: Trump nemzeti érdeket előtérbe helyező politikájának a bírálata is volt, valamint arra is rámutatott, hogy az USA nem hajlandó azokat az intézmények által előírt feladatokat ellátni, amelyeket döntően ő maga alakított ki a második világháborút követően. Xi úgy látja, a világ vezető nélkül maradt, és ezt a pozíciót az idők szavát pontosan értő Kína fogja betölteni. Hozzá tette azt is, hogy **a vezető szerepének a beteljesítése nem csupán Kína ambíciója, de a nemzetközi közösség vágya is.**

Az elnök davosi felszólalásának harmadik üzenete, hogy **Kína egy felelősségteljes nagyhatalom:** azon túl, hogy az ország hozzájárul a világgazdaság növekedéséhez – mindenekelőtt a hazai és a nemzetközi innováció támogatásával (pl. 4. ipari forradalom elősegítésével), Kína **nyitva hagyja kapuit** más államok számára. Hozzátette, hogy **támogatja más országok modernizációját**, és szívesen segíti őket a gyors gazdasági fejlődésben. Mindez szintén az USA felé megfogalmazott kettős kritika, támadva egyfelől a befelé fordulás politikáját, valamint azt, hogy az USA egyre kevésbé biztosítja a globális közjót a kisebb országok számára.

Az elnök negyedik üzenete, hogy Kína a **nemzetközi szabályok reformálásával** – igaz a fennálló nemzetközi keretrendszeren belül –, egy igazságosabb, a fejlődő országok igényei iránt nyitottabb rendszer mellett tette le a voksát. A jelenlegi világgazdasági rendszer ugyanis a világ változásával nem tudott lépést tartani, amely törvényszerűen hibákhoz vezetett, ezt pedig Kínának szándékában áll kijavítani. Az elnök szerint a fejlődő országok – nem kimondva mindenekelőtt Kína – számára nagyobb részt kell biztosítani a globális kormányzásból. Az aktívabb kínai nemzetközi politizálás igényét tükrözte például a globális pénzügyi rendszer

szabályozásának az említése. A **megváltozott környezet azonban Xi szerint új elvi, és értékrendi alapokat is követel, amelynek kulcselemét a kölcsönös előnyök adják.**

Mindez úgy értelmezhető, hogy a nemzetközi porondon több évtizedes alacsony aktivitású külpolitikát követő Kína a jövőben **szabályalkotó szereplőként kíván fellépni.** Kína azonban nem kíván az USA-hoz hasonló hegemon szerepet betölteni, nem mutat egy általános, mindenki által követendő modellt, ehelyett az egyéni utak megtalálására bíztat.

Megállapítható, hogy a nagy víziók ellenére Xi beszédén továbbra is érződik a **pragmatikus kínai külpolitikai** hozzáállás, amely megfelel az ország nemzeti érdekeinek. Xi ugyanis reményének adott hangot, hogy más országok is nyitva hagyják az ajtót a kínai kereskedelem és befektetők előtt, mert – mint hangsúlyozta – egy kereskedelmi háború egyik félnek sem az érdeke.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a kínai vezetés úgy érzi az amerikai elnökválasztás olyan változást hozott az USA nemzetközi pozícióiban, amely lehetővé teszi Kína szerepének gyors növelését. Bár az említett célok realitása, az elmélet és a gyakorlat viszonya erősen vitatható, Xi Jinping davosi beszéde mindenképpen az USA hegemoniáját követő időszak egyik fontos momentumának tekinthető.⁸

Egyesült Államok

Amerika leköszönő vezetői

Az USA számára az idej World Economic Forum egy új korszak határán került megrendezésre. Joe Biden, a leköszönő Obama-elnökség alelnöke felvonultatta a liberális világrend történetét, amelyben az intézményeken és szövetségeken keresztül hitet tettek a béke mellett.⁹ A 20. század második felének sikereit megalapozó világrend az utóbbi időben fokozott nyomásnak lett kitéve, s Biden szerint sürgősen meg kell védeni. A globalizáció hatásai közül lesújtó a növekvő szakadék gazdagok és szegények között, ám nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a

⁸ President Xi's speech to Davos in full, World Economic Forum, 17 January 2017.
<https://www.weforum.org/agenda/2017/01/full-text-of-xi-jinping-keynote-at-the-world-economic-forum>

⁹ Parker, Ceri: 'Defend the International Liberal Order' – top quotes from Joe Biden's Davos swansong. In: World Economic Forum. 2017. január 18.

fejlődő világ lakóinak millióit emelte ki az igazán mély szegénységből. A negyedik ipari forradalom vívmányai tovább tágíthatják a szakadékot, ha a munkaerőpiacról sokan kiszorulnak, azonban a technológiai fejlődést nem lehet, és nem is kell megállítani. Sokkal többet jelentene egy igazságos adórendszer és elérhető felsőfokú képzések megoldása.

Biden kiemelte a szélsőséges politikai eszmék kisszerűségét is, **a populizmus, erőltetett nacionalizmus és az elzárkózás háborúhoz vezetnek.** Ezzel ellentétben arra a jószívűságra kell alapozniuk, ami lehetővé tette a Marshall-segélyt és az ENSZ alapításának indítványozását. A távozó alelnök emellett a rák elleni küzdelemről beszélt, amelyért alelnöksége után a National Cancer Moonshot élén fog dolgozni.

Gazdaság

Az **IMF** a fórum alkalmából **ismertette legújabb előrejelzéseit**, amelyek némileg módosultak az utóbbi időben, hiszen a feltörekvő piacok helyett **Európa, az USA, Japán és Kína felelnek a 2017-ben és 2018-ban várható globális gazdasági növekedésért.** 2016 első félévének pénzügyi hullámszásai után stabilizálódott a növekedés. Az amerikai elnökválasztás után az eszközök jelentős újraárazása következett, s a dollár erősödött, míg a jen gyengült. A kiigazodás azonban a jövő amerikai belpolitikai várakozásait is tükrözi, az IMF a politikai irányvonal változása miatt némileg emelte a várható növekedésre vonatkozó

becsléseit. Néhány ország, így Amerika is, teljes kapacitása közelébe került, ezért a hosszabb távú befektetések és az igazságosabb adórendszerre kell helyezniük a hangsúlyt. Az elemzés végkövetkeztetése egybecseng a fórum legtöbb felszólalójának véleményével: **a fenntartható növekedésnek együtt kell járnia az inkluzív növekedéssel.**

A globális gazdasági vitákban hosszú ideje folyamatosan napirenden van a szabadkereskedelmi egyezmények és a protekcionizmus jövője. Roberto Azevedo, a WTO igazgatója aggodalmát fejezte ki, miután részt vett a kereskedelmi miniszterek, köztük 29 WTO-tag beszélgetésén. A vizionált kereskedelmi

Latest growth projections

Global economic activity is set to pick up in 2017-18
(Percent change)

	Estimate		Projections	
	2016	2017	2017	2018
World Output	3.1	3.4	3.6	
Advanced Economies	1.6	1.9	2.0	
United States	1.6	2.3	2.5	
Euro Area	1.7	1.6	1.6	
Germany	1.7	1.5	1.5	
France	1.3	1.3	1.6	
Italy	0.9	0.7	0.8	
Spain	3.2	2.3	2.1	
Japan	0.9	0.8	0.5	
United Kingdom	2.0	1.5	1.4	
Canada	1.3	1.9	2.0	
Other Advanced Economies	1.9	2.2	2.4	
Emerging Market and Developing Economies	4.1	4.5	4.8	
Commonwealth of Independent States	-0.1	1.5	1.8	
Russia	-0.6	1.1	1.2	
Excluding Russia	1.1	2.5	3.3	
Emerging and Developing Asia	6.3	6.4	6.3	
China	6.7	6.5	6.0	
India	6.6	7.2	7.7	
ASEAN-5	4.8	4.9	5.2	
Emerging and Developing Europe	2.9	3.1	3.2	
Latin America and the Caribbean	-0.7	1.2	2.1	
Brazil	-3.5	0.2	1.5	
Mexico	2.2	1.7	2.0	
Middle East, North Africa, Afghanistan, and Pakistan	3.8	3.1	3.5	
Saudi Arabia	1.4	0.4	2.3	
Sub-Saharan Africa	1.6	2.8	3.7	
Nigeria	-1.5	0.8	2.3	
South Africa	0.3	0.8	1.6	
Low-Income Developing Countries	3.7	4.7	5.4	

Source: IMF, January 2017 World Economic Outlook update.

háború ugyanis nem teremtené munkahelyeket, hanem komoly válságot eredményezne, amelynek még az említése is káros.¹⁰

Célkeresztben Donald Trump elnök

Az Egyesült Államokkal kapcsolatban az új korszak kezdete volt a leggyakrabban emlegetett kifejezés. **Anthony Scaramucci**, a Fehér Ház nyilvánosságért felelős irodájának vezetője **szerint** a nagy többség félreértette **az új elnököt**, aki csupán stílusában nyersebb, mint azt a

¹⁰ Obstfeld, Maurice: The global economy is picking up. Now we must focus on making it inclusive, says IMF. In: World Economic Forum. 2017. január 16.

vezetők megszokhatták, valójában pedig **kiemelkedő stratégia, remek politikai ösztönökkel rendelkező geopolitikai gondolkodó, aki számára fontosak az emberi kapcsolatok.**¹¹

Donald Trump a populizmus meglovagolásával kerülhetett be a Fehér Házba, s a világ számos más pontján is megrendült a választók a korábbi vezetőkbe vetett bizalma. Eric I. Cantor, a Moelis & Company amerikai befektetési bank vezérigazgatója arról beszélt, hogy a képviselőház republikánus többségének korábbi vezetője is kiállt Trump mellett, mivel szerinte az országnak erős vezetőre van szüksége, főként gazdasági téren. Alexandre De Croo belga miniszterelnök-helyettes óvatosságra intett, mivel a politikában a félelem és az identitás mérgező elegyet alkot, s vigyázni kell, hogy a vezetők milyen nyelvet legitimálnak. A probléma gyökere azonban abban is keresendő, hogy a szélsőségekhez gyakran a fővonalas politikusok és az egyszerű emberek eltávolodása vezet. A párbeszéd résztvevői a fiatalokban bíznak, mint a populizmus lehetséges megállítóiban.¹²

Az esemény a Donald Trump beiktatását megelőző néhány napban zajlott, ezért többen kifejezték várakozásaikat az új elnökséggel kapcsolatban.¹³ Jack Ma, az Alibaba vezetője több időt adna Trumpnak, hiszen **nem kellene kereskedelmi háborút kezdeni Amerika és Kína között.** John Kerry leköszönő külügyminiszter nem gondolja, hogy Trump szembe menne az általa elért eredményekkel, így például az iráni megegyezőssel, amelyet az USA több szövetségese is támogat. A kereskedelem terén kíváncsian várja, hogyan fognak megbirkózni a munkanélküliség fő okozójával, a technológiával.

Igor Szuvalov, orosz miniszterelnök-helyettes reméli, hogy Trump olyan kiváló elnök lesz, mint amilyen vállalkozó volt, s Oroszországgal egyetértésben, párbeszédet folytatva hasonló megoldást szorgalmaz majd Ukrajnával kapcsolatban, mint az oroszok. Jeanine Hennis-

Plasschaert holland védelmi miniszter az erős transzatlanti kapcsolatok megtartását reméli, Isabel de Saint Malo de Alvarado panamai külügyminiszter pedig a nemi különbségeket figyelembe vevő kommunikációt vár az új amerikai elnöktől.

Amerika jövője

A Trump-elnökséggel kapcsolatos elképzeléseket alapvetően meghatározzák a bezárkózás, a protekcionizmus és a vezető hatalom nélkül maradó multipoláris világ félelmei.¹⁴

Amerikai és a világ jövőjéről kérdezték Henry Kissinger volt külügyminisztert is, aki szerint a korábban ismert nemzetközi rendszer szétesőben van, s felhívta a figyelmet Xi Jinping kínai elnök a gazdaság terén javasolt új, lehetséges nemzetközi rendjére.¹⁵

Trump elnöknek meg kell találnia Amerika helyét a világban, amivel hozzájárulhat az új világrend megteremtéséhez. Obama nagy érdeme volt, hogy visszavonta az amerikai jelenlétet számos helyen, ugyanakkor sokakban félelmet váltott ki a befolyás eltűnése. Az oroszokkal kapcsolatos politikában alapvetően egyetért az új elnök konfrontációt kerülő hozzáállásával, mivel ez az ország sajátos történelme miatt különleges eset. Egy komoly párbeszédben bízik, amely visszaszorítaná a katonai nyomást, s ebben látja az új elnökség egyik fontos feladatát.

Egy multipoláris világban a transzatlanti partnerség fontosabb, mint valaha, szükség van egy világrendszerre egy olyan Földön, ahol bármelyik szereplő bárhol és bármikor hatást gyakorolhat. A szövetség nélkül a transzatlanti térség veszélybe kerülne, az intézmények aktualitását azonban újra kell gondolni, a mai kihívásoknak megfelelően. Az USA és az európai országok különböző hozzáállással kezdték meg az építkezést évtizedekkel ezelőtt, most újra kell osztani a szerepeket.

¹¹ Kennedy, Simon: Anthony Scaramucci Is This Year's Surprise Davos Star. In: Bloomberg. 2017. január 17.

¹² Wearden, Graeme: Davos 2017: Hammond fires Brexit warning; Kissinger says Trump must help rebuild world order - as it happened. In: Guardian. 2017. január 20.

¹³ Parker, Ceri: Donald Trump's Inauguration: what they had to say at Davos. In: World Economic Forum. 2017. január 20.

¹⁴ Politics of Fear or Rebellion of the Forgotten? In: World Economic Forum.

¹⁵ Davos 2017 - A Conversation with Henry Kissinger on the World in 2017.

A globális biztonság kérdése megjelent számos kerekasztalban, s ennek kapcsán felmerült az új amerikai vezetés is.¹⁶ A biztonságpolitika terén elsőként az orosz kapcsolatok és azok hatása közel-keleti helyzetre kerülhet Trump napirendjére, valamint kiemelten kezelik majd a kínai–amerikai kapcsolatokat is. Egyes kockázati tényezők, mint például Oroszország és Ukrajna történelmi kapcsolata már most is megjelentek, a nukleáris fegyverek terén pedig magas az észak-koreai kockázat.

A biztonsági kerekasztalban résztvevő Tzipi Livni szerint először tisztázni kellene, hogy mit jelent a „Make America Great Again” szlogen, ha ugyanis arra utal, hogy az USA fontos globális szereplő, és meg akarják védeni az értékeiket, akkor többen támogatnák az elképzelést.

Oroszország és Davos

Az idei orosz delegációt a Davosi Világfórumon Igor Szuvalov miniszterelnök-helyettes és Maxim Oreskin gazdaságfejlesztési miniszter képviselték. Az orosz üzleti szféra több jelentős képviselője is jelen volt, úgy, mint a legnagyobb orosz bank, a Sberbank vezérigazgatója, German Gref; a második legnagyobb bank, a VTB vezetője Andrej Kosztyin; az orosz innovációs központ, a Rosznano vezetője, Anatolij Csubajsz és az orosz ipari milliárdos Oleg Deripaszka.

Az orosz delegáció vezetője, Igor Szuvalov leginkább az orosz gazdaság pozitív tendenciáiról beszélt. Szuvalov szerint a kormány 2017-ben 1-2%-os GDP növekedést vár, és ez alapján arra számítanak, hogy a közvetlen külföldi befektetések újra megindulhatnak az országba a 2014-es tőkekivonulás után. Az orosz miniszterelnök-helyettes szerint, **aki most nem fektet be Oroszországba, az a „későbbiekben banni fogja.”**¹⁷

Szuvalov előadása azt a benyomást keltette, hogy Kreml is bizonytalan abban az értékelésében, hogy mit fog hozni valójában ez az év, de mindenáron próbálja meggyőzni a nemzetközi partnereit arról, hogy 2017 lesz a fordulópon, és

Oroszország gazdasági válsága elmúlt. Két évvel ezelőtt, 2015-ben is Igor Szuvalov képviselte az országot, és tény, hogy akkor sokkal nehezebb dolga volt. Azt kellett bizonyítania, hogy a nemzetközi összefogás és az izoláció nem rengetheti meg Moszkva pozícióit, és mindenki az orosz vezetés mögött áll. „Kibírunk bármilyen nélkülözést az ország határain belül” – mondta akkor Szuvalov.¹⁸

Az idei, sokkal nyugodtabb környezetben megtartott hivatalos orosz szerepléseknek azonban egészen más üzenete volt: az orosz közeledés előszelét olvashatjuk ki belőle. 2018-ban Oroszországban újra elnökválasztásra kerül sor, és Vlagyimir Putyin politikája a nemzetközi eseményeket tekintve már egyáltalán nem tűnik különcknek, de annál inkább beleillik a nemzetközi trendekbe. Szuvalov előadásában egy szó sem volt a reformokról¹⁹ – nem úgy, mint például Dmitrij Medvegyev 2013-as davosi szereplésekor – a stagnálás maga itt fontosabb volt, mint a fejlődés, mert a válságból való kilábalást jelentheti. Nem számít, hogy feloldják-e a szankciókat – bár Szuvalov sugalmazása alapján mindenki jobban járna, ha megtörténne a szankciók eltörlése. Külső körülmények ide vagy oda, Szuvalov szerint minden a helyére kerül, **az orosz gazdaság még ha nem is jelentős, de mégis növekedésnek indul, az orosz rubel stabil, az olajárak pedig szintén növekednek.**

Az orosz ipari milliárdos, Oleg Deripaszka (aki többek között a világ legnagyobb alumínium vállalatának, a RUSAL-nak a tulajdonosa) beszéde

¹⁶ The Global Security Outlook. In: World Economic Forum.

¹⁷ RAZUMOVSKIJ, Filipp: „Davos: Mit beszéltek Oroszországról”. In: Gazeta.ru. 2017.01.20.

<https://www.gazeta.ru/business/2017/01/20/10485101.shtml>

¹⁸ SZTANOVAJA, Tatjana: „Davos, mint megérzés. Hogyan illeszkedett bele Oroszország a globális katasztrófától való rettegés környezetébe.” In: Republik. 2017.01.20.

<https://republic.ru/posts/78753>

¹⁹ U.o.

is ezt a passzív üzenetet erősítette, bár némileg mérsékeltebb: szerinte az idei évben is maradnak majd az Oroszország elleni szankciók, és ehhez alkalmazkodni kell. Az üzletember szerint Trump személye túlértékelt, és Oroszország gazdasági körei számára nem hoz jelentős változásokat az új amerikai elnök.²⁰ Deripaszka szerint Moszkva számára sokkal inkább számít az, hogy ki irányítja Németországot, Oroszország egyik legfontosabb üzleti partnerét.

Az Egyesült Államok részéről Joe Biden volt amerikai alelnök fogalmazott meg vádakat Oroszországgal szemben Davosban. **Biden szerint** Oroszország lépései megmutatták a szankciók szükségességét, ezért **a szankciókat Moszkvával szemben továbbra is fenn kell tartani.**²¹ Biden szerint Európának csökkentenie kellene az energetikai függőségét Oroszországgal szemben, és hatékony védekezést kell kialakítania a kibertámadásokkal szemben az USA elleni hackertámadásokból okulva.²²

Ezzel szemben egészen más véleményen volt Henry Kissinger geopolitikus, korábbi amerikai külügyi vezető. **Kissinger** élőben jelentkezett be videós kapcsolaton keresztül a Világfórumon, és elmondta, hogy összességében **támogatja Donald Trump újonnan megválasztott amerikai elnök pozícióját Oroszországgal kapcsolatban.**²³ A geopolitikus szerint csökkenteni kell a konfrontációt Oroszországgal és ez lehet az egyik fő prioritása Trump elnökségének.

Figyelemreméltó volt Davosban a kínai vezető, Xi Jinping találkozója az ukrán államfővel, Petro Porosenkóval. A találkozó után Porosenko reményét fejezte ki, hogy Kína békéltetőként léphet fel Ukrajna ügyében a nemzetközi porondon, ami kétségtelenül egy újabb diplomáciai lehetőséget jelentene Kína számára.²⁴ Arra valójában nem sok esély

mutatkozik, hogy Oroszország hagyná, hogy Kína partner legyen az ukrán konfliktus rendezésében, de önmagában is szimbolikus a kínai vezető fellépése az ügyben, és azt jelzi, hogy Kínának európai aspirációi is vannak. Ukrajnában az elmúlt években fokozatosan növekszik a Kínával folytatott áruforgalom, és Kína 2015-ben Ukrajna második legfontosabb kereskedelmi partnere volt.²⁵

Technológia, innováció

A World Economic Forum kiemelt figyelmet fordít a technológiai innovációk gazdasági hatásaira, idén is több szekció foglalkozott közvetlenül vagy közvetetten ezzel a témával. Ezeknek a beszélgetéseknek a konklúziója az volt, hogy **a 4. ipari forradalom elkerülhetetlenül a küszöbön áll,** akár készen állunk rá, akár nem, de nyilvánvalóan megfelelőképpen fel kell készülni rá, ha egy ország versenyképes akar maradni.

Az ebben a szekcióban elhangzó beszélgetések mindegyike azzal foglalkozott, hogyan tudnak majd megbirkózni törékeny társadalmaink az online korszak, a mesterséges intelligencia és automatizáció munkaerőpiacra gyakorolt átforgató hatásaival. A felszólalók mindegyike egyetért abban, hogy egyre nagyobb szükség van a hosszú távú gondolkodásra ahhoz, hogy készen álljunk az előttünk álló mélyreható változásokra. A felelős vezető szerepe ebben a folyamatban az lesz, hogy lehetőséget adjon a dolgozóknak a jövőben szükséges képességek elsajátítására.²⁶

Meg Whitman, a Hewlett Packard cég vezérigazgatója szavaival: „**A technológia minden egyes iparágat és munkahelyet felforgat.** A változás üteme pedig a jövőben csak még tovább fog gyorsulni.”²⁷

²⁰ RAZUMOVSKIJ, Filipp: „Davos: Mit beszéltek Oroszországról”. In: Gazeta.ru. 2017.01.20. <https://www.gazeta.ru/business/2017/01/20/10485101.shtml>

²¹ U.o.

²² U.o.

²³ GANDEL, Stephen: Henry Kissinger Says Donald Trump Is Right about Russia. In: Fortune, USA. 2017.01.20. <http://fortune.com/2017/01/20/trump-inauguration-henry-kissinger-russia/>

²⁴ KUPCOVA, Alina: „Hogyan fog segíteni Kína az Oroszország elleni háborúban.” In: Obozrevatel, Ukrajna. 2017.01.19. <http://inosmi.ru/politic/20170119/238563238.html>

²⁵ U.o.

²⁶ Davos 2017: Top 5 stories from the first day of Davos, 17 January 2017 <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/top-stories-from-the-first-day-of-davos/>

²⁷ Davos 2017: Top 5 stories from the first day of Davos, 17 January 2017

Jack Ma, az Alibaba alapítója szerint **a következő 30 év kritikus fontosságú a világ számára**, ugyanis minden technológiai forradalom nagyjából 50 évig tart, mi pedig az elmúlt 20 évben szemtanúi lehettünk az olyan tech-óriások felemelkedésének, mint az eBay, Facebook, az Alibaba és a Google. Fontos felkészülnünk arra, mi történik a következő 30 évben, és ennek az időszaknak arról kell szólnia, hogyan kezeljük a technológia hatásait. A legfontosabb, hogy a technológiát mindennapjaink részévé tegyük. Továbbá, oda kell figyelni a 30-as éveikben járó generációra, az úgynevezett internet-generációra. Ők fogják megváltoztatni a világot, vagyis felépíteni az új világot. Harmadsorban pedig azokra a vállalatokra kell odafigyelni, melyek kevesebb mint 30 fővel működnek. Ez a hármas a legfontosabb Ma szerint: **a következő 30 év, a 30 évesek és 30 dolgozó.**²⁸

A mesterséges intelligenciával kapcsolatban Sergey Brin, a Google társalapítója azt mondta, sokáig nem számolt vele, nem gondolta, hogy ilyen mértékű előrelépést mutat a technológia, ugyanis a '90-es években folytatott mesterséges intelligenciával kapcsolatos próbálkozások sorra kudarcot vallottak. Ma már **a Google Brain, a vállalat mesterségesintelligencia-projektje oly mértékben előrehaladott, hogy a cég minden más projektjét érinti**, legyen szó a képkeresésről, vagy a reklámok optimalizálásáról. És még most

is, hogy a mesterséges intelligenciát már számos területen alkalmazzák, lehetetlen megjósolni a technológia jövőbeli felhasználási területeit, a lehetőségek száma ugyanis gyakorlatilag végtelen.

A mesterséges intelligencia fejlődése Brin szerint egyenes következménye az elmúlt 200 év iparosodásának, de kérdés, hogy milyen változásokat fog hozni az oktatásban, képzésben és a foglalkoztatásban?²⁹

A digitális innováció átformálja az iparágakat, új alapokra helyezi a meglévő üzleti és működtetési modelleket. Ezzel együtt alapvető hatással van a társadalomra, számos kihívást és lehetőséget hozva a vállalatok és politikai döntéshozók számára. A World Economic Forum kidolgozott egy Digitális Átállást Előkészítő Fehér Könyvet, melynek célja, hogy betekintést nyújtson, milyen hatásokkal jár majd a digitális gazdaság a vállalatokra, és a szélesebb értelemben vett társadalomra az elkövetkező évtizedben.³⁰

Egyes tanulmányok azt vetítik előre, hogy az automatizációval a jelenlegi álláshelyek akár fele-kétharmada veszélybe kerülhet. Ezzel együtt globális szinten 2020-ig még nagyjából 500 millió munkahelyet kell teremteni. „**A jövő foglalkoztatási válságára nagyobb figyelmet kell fordítani, különben még komolyabb politikai reakciókra készülhetünk fel a jövőben**” – hangsúlyozta Philip Jennings, az UNI Global Union szervezet főtitkára. A döntéshozók három fő pontban foglalták össze, hogyan lehetne kezelni ezt a helyzetet:

- **gyakornoki programokat** kell meghirdetni a fiatalok számára. Az oktatás ne csupán ismeretek átadását jelentse (klasszikus iskolai környezetben), hanem képességek kifejlesztését, a munka világára való felkészítést.

<https://www.weforum.org/agenda/2017/01/top-stories-from-the-first-day-of-davos/>

²⁸ CHAINLEY, Ross: These 3 trends will define your future, says Jack Ma. World Economic Forum, 19 January 2017 <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/jack-ma-three-trends-define-future>

²⁹ CHAINLEY, Ross, Google co-founder Sergey Brin: I didn't see AI coming. World Economic Forum, 19 January 2017

<https://www.weforum.org/agenda/2017/01/google-sergey-brin-i-didn-t-see-ai-coming>

³⁰ World Economic Forum: Digital Transformation Initiative. Executive Summary. January 2017 <http://reports.weforum.org/digital-transformation/wp-content/blogs.dir/94/mp/files/pages/files/dti-executive-summary-website-version.pdf>

- az **élethosszig tartó tanulásra** kell felkészülni: folyamatosan változó gazdasági igényekre kell felkészülni, ehhez rugalmas képzésekre van szükség. Szorosabb együttműködést kell kiépíteni a kormányok és a vállalatok között.
- **munkavállalói jogok biztosítása** az ún. platform gazdaságban: az önfoglalkoztatás (ilyen pl. az Uber) egyre terjedőben van, ezért egyre nagyobb szükség van a jogi keretei megteremtésére a munkavállalók érdekében.³¹

Készítette:

Bendarzsevszkij Anton, Eszterhai Viktor,
Gere László, Klemensits Péter, Polyák Eszter

PAGEO - Policy Brief

Felelős szerkesztő: Bendarzsevszkij Anton
Szerzők: Bendarzsevszkij Anton, Czírák Ráhel, Eszterhai Viktor, Gere László, Klemensits Péter, Marácz Fanni, Polyák Eszter, Vajda Zita

Kiadja a Pallas Athéné Geopolitikai Alapítvány ©
HU-1054 Budapest, Szabadság tér 8-9
www.geopolitika.hu

ISSN 2498-7697

Képek Forrása:

- World Economic Forum (www.weforum.org)
- Wikimedia Commons

Források:

- BAIRD, Roger: Davos 2017: German finance minister Schäuble warns UK against becoming a low tax haven. International Business Times, January 19, 2017 <http://www.ibtimes.co.uk/davos-2017-german-finance-minister-schauble-warns-uk-against-becoming-low-tax-haven-1601989>
- Cardinal Parolin speaks at World Economic Forum in Davos. Vatican Radio, 19. 01. 2017 http://en.radiovaticana.va/news/2017/01/19/cardinal_parolin_speaks_at_world_economic_forum_in_davos/1286813
- CHAINLEY, Ross, Google co-founder Sergey Brin: I didn't see AI coming. World Economic Forum, 19 January 2017 <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/google-sergey-brin-i-didn-t-see-ai-coming>
- CHAINLEY, Ross: These 3 trends will define your future, says Jack Ma. World Economic Forum, 19 January 2017 <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/jack-ma-three-trends-define-future>
- Davos 2017 - A Conversation with Henry Kissinger on the World in 2017 <https://www.youtube.com/watch?v=Apizjsa8Alg>
- Davos 2017: Prime Minister's speech to the World Economic Forum. Speech, gov.uk. 19 January 2017 <https://www.gov.uk/government/speeches/davos-2017-prime-ministers-speech-to-the-world-economic-forum>
- Davos 2017: Top 5 stories from the first day of Davos, 17 January 2017 <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/top-stories-from-the-first-day-of-davos/>

³¹ HORCH, Dan: Promise or Peril: Decoding the Future of Work. World Economic Forum, 19 January 2017

<https://www.weforum.org/agenda/2017/01/promise-or-peril-decoding-the-future-of-work>

- ELLIOTT, Larry: Philip Hammond blames Tony Blair for Brexit vote. The Guardian, 20 January 2017 <https://www.theguardian.com/business/2017/jan/20/philip-hammond-tony-blair-brexit-davos-immigration>
- GANDEL, Stephen: Henry Kissinger Says Donald Trump Is Right about Russia. In: Fortune, USA. 2017.01.20. <http://fortune.com/2017/01/20/trump-inauguration-henry-kissinger-russia/>
- GUTTERIDGE, Nick: NO MORE SUPERSTATE' Dutch PM says ever-closer union 'dead' and urges free movement reform. Express, January 19, 2017 <http://www.express.co.uk/news/politics/756279/European-Union-Dutch-PM-Mark-Rutte-Martin-Schulz-ever-closer-union-free-movement>
- HORCH, Dan: Promise or Peril: Decoding the Future of Work. World Economic Forum, 19 January 2017 <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/promise-or-peril-decoding-the-future-of-work>
- KENNEDY, Simon: Anthony Scaramucci Is This Year's Surprise Davos Star. In: Bloomberg. 17 January 2017 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-01-17/the-trump-curiosity-gap-makes-scaramucci-an-unlikely-davos-draw>
- KUPCOVA, Alina: „Hogyan fog segíteni Kína az Oroszország elleni háborúban.” In: Obozrevatel, Ukrajna. 2017.01.19. <http://inosmi.ru/politic/20170119/238563238.html>
- OBSTFELD, Maurice: The global economy is picking up. Now we must focus on making it inclusive, says IMF. In: World Economic Forum. 16 January 2017 https://www.weforum.org/agenda/2017/01/a-shifting-landscape-the-latest-on-the-global-economy-from-the-imf?utm_content=bufferb7908&utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=buffer
- PARKER, Ceri: 'Defend the International Liberal Order' – top quotes from Joe Biden's Davos swansong. In: World Economic Forum. 18 January 2017 <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/defend-the-liberal-international-order-top-quotes-from-joe-bidens-davos-swansong/>
- PARKER, Ceri: Donald Trump's Inauguration: what they had to say at Davos. In: World Economic Forum. 20 January 2017 <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/donald-trumps-inauguration-what-they-had-to-say-at-davos/>
- PARKER, Ceri: This double game is destroying us' – EU strikes back at its critics in Davos. World Economic Forum, 19 January 2017 <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/european-union-strikes-back-critics-davos>
- Politics of Fear or Rebellion of the Forgotten? In: World Economic Forum. <https://www.weforum.org/events/world-economic-forum-annual-meeting-2017/sessions/rebellion-of-the-forgotten-or-politics-of-fear>
- President Xi's speech to Davos in full, World Economic Forum, 17 January 2017. <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/full-text-of-xi-jinping-keynote-at-the-world-economic-forum>
- RAZUMOVSKIJ, Filipp: „Davos: Mit beszéltek Oroszországról”. In: Gazeta.ru. 2017.01.20. <https://www.gazeta.ru/business/2017/01/20/10485101.shtml>
- SZTANOVAJA, Tatjana: „Davos, mint megérzés. Hogyan illeszkedett bele Oroszország a globális katasztrófától való rettegés környezetébe.” In: Republik. 2017.01.20. <https://republic.ru/posts/78753>
- The Global Security Outlook. In: World Economic Forum. <https://www.weforum.org/events/world-economic-forum-annual-meeting-2016/sessions/the-global-security-outlook>
- WEARDEN, Graeme: Davos 2017: Hammond fires Brexit warning; Kissinger says Trump must help rebuild world order – as it happened. In: Guardian. 20 January 2017 <https://www.theguardian.com/business/live/2017/jan/20/davos-2017-philip-hammond-brexit-world-economic-outlook-lagarde-kissinger-trump-live>
- WEARDEN, Graeme: Davos 2017: Soros says UK in denial over Brexit, and May won't last – Day Three as it happened. The Guardian, 19 January, 2017 <https://www.theguardian.com/business/live/2017/jan/19/davos-2017-theresa-may-addresses-the-world-economic-forum-business-live?page=with:block-5880a0f0e4b00b8fc2ae2452#block-5880a0f0e4b00b8fc2ae2452>
- World Economic Forum: Digital Transformation Initiative. Executive Summary. January 2017 <http://reports.weforum.org/digital-transformation/wp-content/blogs.dir/94/mp/files/pages/files/dti-executive-summary-website-version.pdf>